

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 14. jūnijā
(OR. en)

10128/18

Starpiestāžu lieta:
2018/0251 (NLE)

ATO 35
CADREFIN 107

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 13. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 466 final
Temats:	Priekšlikums – PADOMES REGULA, ar ko izveido kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmu Ignalinas kodolelektrostacijai Lietuvā (Ignalinas programma) un atceļ Padomes Regulu (ES) Nr. 1369/2013

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 466 *final*.

Pielikumā: COM(2018) 466 *final*

Briselē, 13.6.2018
COM(2018) 466 final

2018/0251 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES REGULA,

**ar ko izveido kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmu
Ignalinas kodolelektrostacijai Lietuvā (Ignalinas programma) un atceļ Padomes
Regulu (ES) Nr. 1369/2013**

{SWD(2018) 342 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Šajā priekšlikumā ir paredzēta piemērošana no 2021. gada 1. janvāra, un tas paredzēts 27 dalībvalstu Savienībai atbilstīgi Eiropadomes 2017. gada 29. martā saņemtajam Apvienotās Karalistes paziņojumam par tās nolūku izstāties no Eiropas Savienības un *Euratom*, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību 50. pantu.

Iemesli un mērķi

Ignalinas kodolelektrostacija, kas atrodas netālu no Visaginas pilsētas, sastāv no diviem lieljaudas kanālveida reaktoriem (*RBMK-1500* reaktori), kuri ir tāda paša tipa kā Černobiļā izmantotie. Šīs kodolelektrostācijas izņemšana no ekspluatācijas (dezekspluatācija) palīdz paaugstināt drošības līmeni reģionā un kopumā visā ES.

Tādējādi Ignalinas programmas (turpmāk — programma) vispārējais mērķis ir palīdzēt Lietuvai pārvaldīt radioloģiskās drošības problēmas, kas rodas, izņemot Ignalinas kodolelektrostaciju no ekspluatācijas. Turklāt programmai piemīt liels potenciāls radīt zināšanas un atbalstīt ES dalībvalstis saistībā ar izņemšanas no ekspluatācijas īstenošanu, kas jo īpaši attiecas uz dalībvalstīm, kurām ir jāizņem no ekspluatācijas kodolreaktori ar grafitu palēninātāju.

Programmas īstenošana ir notikusi vairāku finanšu periodu laikā, un to ir plānots pabeigt līdz 2038. gadam. Tiek plānots, ka programma ar šajā daudzgadu finanšu shēmā (2014.–2020. gads) piešķirto finansējumu sasniegs svarīgus atskaites punktus, tomēr joprojām ir nepieciešamas lielas summas, lai risinātu vēl pastāvošos nozīmīgos radiācijas drošības uzdevumus, kas saistīti ar kodolelektrostācijas izņemšanu no ekspluatācijas. Šāda veida reaktoru dezekspluatācijas darbības tiek īstenotas pirmo reizi, un tās ir saistītas ar tādiem tehnoloģiskiem uzdevumiem kā grafitu aktīvo zonu demontāža un nozīmīgu daudzumu apstarota grafitu turpmāka apsaimniekošana.

Programmas pirmsākumi meklējami sarunu par Lietuvas pievienošanos Eiropas Savienībai kontekstā. Lietuvas apņemšanās slēgt un pēc tam līdz kopīgi apstiprinātam datumam izņemt no ekspluatācijas abus padomju laikā projektētos kodolreaktorus ir ierakstīta Lietuvas Pievienošanās līgumā⁽¹⁾. Solidarizējoties ar Lietuvu un atzīstot, ka Ignalinas kodolelektrostācijas izņemšana no ekspluatācijas notiks ilgtermiņā un būs saistīta ar ārkārtas finanšu slogu, Eiropas Savienība Lietuvas Pievienošanās līguma Protokolā Nr. 4⁽²⁾ apņēmas sniegt pienācīgu finansiālo palīdzību Ignalinas kodolelektrostācijas izņemšanai no ekspluatācijas, pamatojoties uz faktiskajām maksājumu vajadzībām un apguves spēju.

¹ OV L 236, 23.9.2003., 33. un 944. lpp.

² 3. panta 1. punkts: “Atzīstot, ka Ignalinas kodolelektrostācijas ekspluatācijas pārtraukšana ir ilgtermiņa pasākums un rada Lietuvai papildu ārkārtas finanšu slogu, kas nav samērojams ar valsts lielumu un ekonomisko stāvokli, Savienība — solidarizējoties ar Lietuvu — arī pēc 2006. gada sniegs atbilstīgu Kopienas papildu palīdzību ekspluatācijas pārtraukšanai”. 3. panta 2. punkts: “Šajā nolūkā Ignalinas programmas darbību nepārtraucot turpinās un pagarinās arī laikposmam pēc 2006. gada. Par īstenošanas noteikumiem pagarinātajai Ignalinas programmai lemj [...], un tie stājas spēkā vēlākais dienā, kad beidzas pašreiz spēkā esošais finanšu plāns. [...]”. 3. panta 4. punkts: “Nākamajā finanšu plāna laikposmā kopējās apropriācijas no pagarinātās Ignalinas programmas ir atbilstīgas. Līdzekļu plānošana tiks veikta atbilstīgi faktiskajām maksājumu vajadzībām un spējām absorbēt līdzekļus”. (2003. gada Pievienošanās akts, Protokols Nr. 4 par Ignalinas kodolelektrostaciju Lietuvā (OV L 236, 23.9.2003., 944. lpp.))

Lietuva ir izpildījusi Pievienošanās līgumā pausto apņemšanos laikus slēgt savus reaktorus⁽³⁾. Pamatojoties uz Lietuvas Pievienošanās līguma Protokola Nr. 4 par Ignalinas kodolelektrostaciju noteikumiem⁽⁴⁾, Eiropas Savienības Padome kopš 2006. gada ir pieņēmusi vairākas secīgas regulas^(5,6) par izņemšanas no ekspluatācijas īstenošanu. Papildus ES finansiālajam atbalstam sākotnēji Ignalinas programma saņēma atbalstu no starptautiskiem līdzekļu devējiem (ES dalībvalstis, Norvēģija un Šveice), tam nonākot Ignalinas starptautiskajā dezekspluatācijas atbalsta fondā, kuru pārvaldīja Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka.

- **Atbilstība spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Gadu gaitā programmas mērķis ir pilnveidots, lai labāk risinātu vajadzības un nodrošinātu objekta izņemšanu no ekspluatācijas drošā veidā, proti, sākotnēji un līdz 2013. gadam Eiropas Savienības palīdzība bija paredzēta, lai atbalstītu gan Lietuvas centienus slēgt attiecīgos reaktorus un izņemt tos no ekspluatācijas, gan arī lai risinātu Lietuvas kodolelektrostācijas iekārtas agrīnās slēgšanas sekas; vēlāk, proti, 2014. gadā, programmas darbības joma tika sašaurināta, to attiecinot tikai uz izņemšanas no ekspluatācijas darbībām, t. i., ar drošību saistītiem pasākumiem; savukārt nākamajam posmam ir ierosināts programmu arī turpmāk orientēt uz izņemšanas no ekspluatācijas darbībām, kas saistītas ar radioloģiskās drošības problēmām.

Nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apglabāšana dziļā ģeoloģiskā glabātavā nav programmas darbības jomā un joprojām ir dalībvalsts pienākums saskaņā ar attiecīgo Padomes Direktīvu 2011/70/Euratom par lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu.

- **Konsekvence ar citām Savienības politikas jomām**

Saskaņā ar Romas deklarāciju⁽⁷⁾ ES budžetam vajadzētu veicināt tādas Eiropas izveidi, kas ir droša un neapdraudēta. Tā ir dimensija, kurā Ignalinas kodoliekārtu dezekspluatācijas palīdzības programma ir ieguldījusi līdz šim un var to darīt arī turpmāk. Ignalinas programmas galvenā paredzētā pozitīvā ietekme patiešām ir radioloģiskā apdraudējuma līmeņa pakāpeniska pazemināšana ne tikai darba ņēmējiem, sabiedrībai un videi Lietuvā, bet arī ES kopumā.

Programma atbilst ES kodoldrošības tiesiskajam regulējumam. Uz programmu jo īpaši attiecas: i) Padomes Direktīva 2011/70/Euratom, ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai; ii) Padomes Direktīva 2009/71/Euratom, ar kuru groza Direktīvu 2014/87/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru; iii) Padomes Direktīva 2013/59/Euratom, ar ko nosaka drošības pamatstandartus aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajiem draudiem.

³ Ignalinas kodolelektrostācijas 1. bloku slēdza 2004. gadā, 2. bloku — 2009. gadā.

⁴ Skatīt 2. zemsvītras piezīmi.

⁵ Padomes 2006. gada 21. decembra Regula (EK) Nr. 1990/2006 par to, kā īstenot Protokolu Nr. 4 par Ignalinas kodolelektrostaciju Lietuvā, kas pievienots Čehijas Republikas, Igaunijas, Kipras, Latvijas, Lietuvas, Ungārijas, Maltas, Polijas, Slovēnijas un Slovākijas Pievienošanās aktam “Ignalinas programma” (OV L 411, 30.12.2006., 10. lpp.).

⁶ Padomes 2013. gada 13. decembra Regula (ES) Nr. 1369/2013 par Savienības atbalstu kodoliekārtu ekspluatācijas izbeigšanas palīdzības programmai Lietuvā (OV L 346, 20.12.2013., 7. lpp.).

⁷ 27 dalībvalstu līderu un Eiropadomes, Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas līderu deklarācija (2017. gada 25. marts) –

<http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/pdf>

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Programmas juridiskais pamats ir noteikts 2003. gada pievienošanās līguma Protokolā Nr. 4⁽³⁾, kas paredz, ka Savienība — solidarizējoties ar Lietuvu — arī pēc 2006. gada sniegs atbilstīgu Kopienas papildu palīdzību izņemšanai no ekspluatācijas.

Šo juridisko pamatu apstiprināja Eiropas Savienības Padomes juridiskais dienests, pieņemot Padomes Regulu (ES) Nr. 1369/2013.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Ignalinas programma izriet no Lietuvas pievienošanās līguma un ir Eiropas Savienības saistību pret Lietuvu rezultāts. Uz programmu attiecas Lietuvas valsts programma saskaņā ar Padomes Direktīvu 2011/70/Euratom.

Jau kopš paša programmas sākuma kodoldrošība un finanšu risku mazināšana ir noteikušas tās ES pievienoto vērtību. ES līdzfinansējuma neesība, visticamāk, negatīvi ietekmētu izņemšanas no ekspluatācijas procesu kā tādu, kas savukārt tieši skartu darba ņēmēju, plašākas sabiedrības un vides drošību. Šajā saistībā savā pašreizējā īstenošanas posmā programma joprojām nodrošina vērtību, ņemot vērā joprojām pastāvošās radioloģiskās drošības problēmas, taču programmas ieguldījums, protams, samazinās, dezekspluatācijas procesam turpinoties.

Turklāt programma var nodrošināt papildu ES pievienoto vērtību, vairāk orientējoties uz zināšanu apmaiņu, kas ir svarīgi, lai risinātu līdzīgus uzdevumus citās dalībvalstīs, kuras īsteno savus izņemšanas no ekspluatācijas plānus⁸. Pašlaik Eiropā ir pilnībā slēgti vairāk nekā 90 kodolreaktori, taču tikai trīs ir pilnībā izņemti no ekspluatācijas. Tādējādi pieredze kodolreaktoru demontāžas jomā Eiropā (kā arī starptautiskā mērogā) ir ierobežota. Programmas ieguldījums Ignalinas reaktoru drošā demontāžā nodrošinās ļoti nozīmīgas pieredzes un zināšanu uzkrāšanu, kas var lietī noderēt citiem izņemšanas no ekspluatācijas projektiem un paaugstinās drošības līmeni ES.

• Proporcionalitāte

Nākamajā daudzgadu finanšu shēmā programma būs orientēta uz radioloģiskās drošības uzdevumiem, kas saistīti ar Ignalinas kodolelektrostacijas izņemšanu no ekspluatācijas, jo šeit ir iespējams panākt visaugstāko ES pievienoto vērtību (t. i., radioloģiskā apdraudējuma līmeņa pakāpeniska pazemināšana ne tikai darba ņēmējiem, sabiedrībai un videi Lietuvā, bet arī ES kopumā).

• Instrumenta izvēle

Programmas vidusposma izvērtējuma rezultātā ir pierādījies, ka pašreizējā struktūra (t. i., Ignalinas programma kā īpaša izdevumu programma) nodrošina programmas efektīvu un lietderīgu īstenošanu. Sekmes galvenokārt nosaka tādi faktori kā skaidri uzdevumi un pienākumi, kā arī nostiprināts uzraudzības satvars.

⁸ Šī pašlaik ir progresīvākā programma grafīta aktīvās zonas reaktoru izņemšanai no ekspluatācijas, un tā ir pienākums, kas izriet no 2003. gada Pievienošanās akta Protokola Nr. 4 par Ignalinas kodolelektrostaciju Lietuvā. Pamatojoties uz detalizēto izņemšanas no ekspluatācijas plānu, programma tiks īstenota līdz 2038. gadam.

Tādēļ Komisija ierosina turpināt īstenot programmu saskaņā ar netiešu pārvaldību, izmantojot pēc pilāriem novērtētu īstenotājstruktūru (t. i., Lietuvas Valsts aģentūra (CPMA)).

3. RETROSPEKTĪVO IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

• Retrospektīvie izvērtējumi/ spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude

Programmas vidusposma izvērtējumā tika secināts, ka pašreizējā programma atbilst ES politikas virzieniem, kuru mērķis ir nodrošināt maksimāli augstu kodoldrošības līmeni. ES atbalsts nodrošina, ka Lietuvā tiek netraucēti īstenota aktuālā demontāžas stratēģija un ka nākamajām paaudzēm netiek nodots nekāds neatbilstīgs slogs, kā arī vienlaikus šis atbalsts vēsturisku apsvērumu dēļ ļauj daļēji atkāpties no dalībvalsts galīgā pienākuma nodrošināt pietiekamus finanšu resursus kodolreaktoru izņemšanai no ekspluatācijas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai.

Lietuva ir efektīvi un lietderīgi turpinājusi īstenot savu reaktoru izņemšanu no ekspluatācijas saskaņā ar 2014. gadā panāktajiem bāzes nosacījumiem (t. i., izņemšanas no ekspluatācijas jeb dezekspluatācijas plānu). Valsts ir saskārusies ar problēmām un sarežģījumiem programmas komplicētības dēļ, taču pārvaldības sistēma ir apliecinājusi pieaugošu spēju risināt šādus uzdevumus.

Analīze arī parādīja, ka Savienības finansējuma rezultātā šīs daudzgadu finanšu shēmas ietvaros objekta teritorijā tiks būtiski paaugstināts drošības līmenis. Lietuvā galvenie pasākumi, kas tiek īstenoti šajā jomā, ir nostrādātās kodoldegvielas izņemšanas no reaktoru ēkām turpināšana un sagatavošanās darbi apstarotā grafitā demontāžai no reaktoru aktīvās zonas, kas ir pirmais šāda veida un mēroga projekts.

Pēc 2020. gada Ignalinas kodolelektrostacijas ekspluatācijas izbeigšanai līdz 2038. gadam būs vajadzīgs vēl vairāk papildu līdzekļu, tādēļ ir jāveic rūpīgi turpmākie pasākumi, jo finansējuma iztrūkums ir apjomīgs (1331 miljons EUR).

Vidusposma izvērtējums parādīja, ka pieaugošais valsts ieguldījums palīdz panākt lielāku pārskatatbildību un motivē atbalsta saņēmēju meklēt rentablākas pieejas. Analīzē arī tika secināts, ka valsts ieguldījuma palielināšana ir vajadzīga, taču nav pietiekams nosacījums, lai radītu atbilstīgus stimulus savlaicīgai un efektīvai izņemšanai no ekspluatācijas. Tomēr līdzfinansējuma likmju iepriekšēja nenoteikšana juridiskajā pamatā ir radījusi neskaidrības, kuras tiks novērstas nākamās daudzgadu finanšu shēmas (2021.–2027. gads) juridiskā pamata projektā.

Pārvaldības struktūra ir nodrošinājusi programmas efektīvu un lietderīgu īstenošanu un ir kompensējusi iepriekš minētās neskaidrības saistībā ar līdzfinansēšanas aspektiem. Sekmju pamatā ir galvenokārt tādi faktori kā skaidri uzdevumi un pienākumi, kā arī nostiprināts uzraudzības satvars. Analīzē arī tika apzinātas jomas, kurās iespējami papildu uzlabojumi:

- i) dalībvalsts (programmas koordinators un finanšu koordinators) ciešāka iesaiste, lai panāktu plašāku līdzdalību, kā arī dezekspluatācijas operatora (galīgā atbalsta saņēmēja) lielāku pārskatatbildību;
- ii) procedūru racionalizēšana, lai uzlabotu pārvaldības cikla savlaicīgumu un efektivitāti;

- iii) plašāka savstarpēja salīdzināmība ar citu dezekspluatācijas programmu rezultātiem.

Eiropas Savienības finansiālais atbalsts jau kopš paša sākuma ir īstenots ar netiešu pārvaldību⁹). Komisija ierosina turpināt uzticēt programmas budžeta izpildi īstenotājstruktūrai (netiešā pārvaldība), kura ir pēc pilāriem novērtēta, t. i., Lietuvas Valsts aģentūrai (CPMA).

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Programmas vidusposma izvērtējuma vajadzībām Komisija 2017. gada jūnijā uzsāka atvērtu sabiedrisko apspriešanu, kas ilga 14 nedēļas. Apspriešanā nepiedalījās daudz interesentu (20 atbildes). Papildus šai apspriešanai 2017. gada jūlijā publicēja mērķorientētu e-aptauju; uz to tika saņemtas vēl 17 atbildes (1 no Bulgārijas, 4 no Lietuvas un 12 no Slovākijas) no kopā 90 ieinteresētajām personām, kurām to nosūtīja. Saņemtajās atbildēs programma kopumā tika vērtēta pozitīvi, taču netika sniegti nekādi papildu jauni apsvērumi par to. Tomēr šīs divas apspriešanas papildināja mērķtiecīgas apspriešanās, kas ietvēra aptuveni 100 intervijas ar dezekspluatācijas operatoriem un attiecīgajām ieinteresētajām personām.

- **Neatkarīgu ekspertu atzinums**

Izstrādājot programmu nākamajai daudzgadu finanšu shēmai, ir izmantoti šādi dokumenti:

- “*Support to the mid-term evaluation of the Nuclear Decommissioning Assistance Programmes*” (Atbalsts kodoliekārtu dezekspluatācijas palīdzības programmu vidusposma izvērtējumam), EY, novērtējums pēc Eiropas Komisijas Enerģētikas ĢD pasūtījuma, 2018. gads;
- “*Nuclear Decommissioning Assistance Programme (NDAP) – Assessment of the robustness of the financing plans considering the economic-financial-budgetary situation in each concerned Member State and of the relevance and feasibility of the detailed decommissioning plans*” (Kodoliekārtu dezekspluatācijas palīdzības programma (NDAP) — finansēšanas plānu stabilitātes novērtējums, ņemot vērā ekonomisko, finanšu un budžeta situāciju katrā no attiecīgajām dalībvalstīm un sīki izstrādāto izņemšanas no ekspluatācijas plānu atbilstību un iespējamību), Deloitte, NucAdvisor VVA Europe, pētījums sagatavots pēc Eiropas Komisijas Enerģētikas ĢD pasūtījuma, 2016. gads;
- Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 22/2016 “ES kodoliekārtu dezekspluatācijas palīdzības programmas Lietuvā, Bulgārijā un Slovākijā: kopš 2011. gada ir panākts zināms progress, bet priekšā vēl svarīgi uzdevumi”.

- **Ietekmes novērtējums**

Saskaņā ar Finanšu regulu un Komisijas labāka regulējuma politikas prasībām šai programmai tiek veikts *ex ante* novērtējums (sagatavojot Komisijas dienestu darba dokumentu).

- **Vienkāršošana**

Programmu pašlaik īsteno ar netiešu pārvaldību, izmantojot pēc pilāriem novērtētu īstenotājstruktūru attiecīgajā dalībvalstī (t. i., Lietuvas Valsts aģentūru (CPMA)). Programmas vidusposma izvērtējums apliecināja, ka pašreizējā struktūra nodrošina programmas efektīvu

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, 60. pants.

un lietderīgu īstenošanu, tādēļ to turpinās izmantot nākamajā daudzgadu finanšu shēmā, ieviešot dažus vienkāršojumus saskaņā ar pieredzi, kas gūta no vidusposma novērtējuma.

Piemēram, programmā izmantos daudzgadu plānošanu, kas paredzēta pārskatītājā Finanšu regulā. Tas ļaus plānošanas un uzraudzības pamatā optimāli izmantot sīki izstrādātu daudzgadu izņemšanas no ekspluatācijas plānu un uzlabot plānošanas cikla lietderību un savlaicīgumu. Ciktāl tas attiecas uz plānošanu, dezekspluatācijas programmas daudzgadīgums tiks atspoguļots, pieņemot daudzgadu darba programmu un finansēšanas lēmumu. Programma var tikt pārskatīta, pamatojoties uz izvērtēšanas rezultātiem. Saskaņā ar pašreizējo praksi finansējumu, ko nodrošina saskaņā ar šo regulu, varētu izmantot, lai pabeigtu projektus, kas Ignalinas galīgajā izņemšanas no ekspluatācijas plānā plānoti līdz tā beigu datumam. Tāpat vienkāršojumu nodrošinās skaidrāka līdzfinansēšanas satvara ieviešana, kas samazinās neskaidrības saistībā ar finansējuma avotu, atceļ nepieciešamību katru gadu risināt sarunas un vienoties par valsts ieguldījumu un palielinās dalībvalsts līdzdalību programmā.

Turklāt tiks izmantots vienotu noteikumu kopums un, cik vien iespējams, — programmu papildu sinerģijas un savstarpēja papildināmība.

Visbeidzot, Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds Plus (ESF+) un Kohēzijas fonds varētu atbalstīt pasākumus, ar kuriem varētu papildināt saistīto sociālo un ekonomisko pāreju, tostarp arī energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu enerģijas pasākumus, kā arī konkrētas citas darbības, kas nav saistītas ar radioloģiskās drošības procesiem. Tādējādi šie fondi var nodrošināt papildu darbības attiecīgajos reģionos un izmantot vietējā līmenī pieejamās zināšanas, lai ievērojami sekmētu darbvietu radīšanu, ilgtspējīgu izaugsmi un inovācijas. Līdzīgas sinerģijas iespējas varētu izmantot saistībā ar 9. pamatprogrammu un/vai *Euratom* pētniecības un mācību programmu tādās jomās kā tehnoloģiju izstrāde un testēšana, kā arī apmācība un izglītība.

- **Pamattiesības**

Programma neskar pamattiesības.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Ierosinātais budžeta piešķirums 2021.–2027. gadam ir 552 000 000 EUR (pašreizējās cenās). Tā pamatā ir izņemšanas no ekspluatācijas plānā paredzētie gada maksājumi saskaņā ar ES līdzfinansējumam ierosinātajām robežvērtībām. Bāzes nosacījumi paredz gandrīz lineāru pieaugumu, tādēļ ir noteikti gandrīz nemainīgi gada saistību un maksājumu plāni, kā izklāstīts tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatā.

Ar ierosināto finanšu programmu līdzfinansēto darbību pamatā ir sīki izstrādāts izņemšanas no ekspluatācijas [ekspluatācijas izbeigšanas] plāns, kas noteikts Padomes Regulā Nr. 1369/2013. Šis plāns jau ir noteicis programmas darbības jomu, izņemšanas no ekspluatācijas beigu stāvokli un termiņu; tas ietver izņemšanas no ekspluatācijas darbības, saistīto grafiku, izmaksas un vajadzīgos cilvēkresursus.

Programmas pārvaldībai vajadzīgie cilvēkresursi un administratīvie resursi saglabājušies tādi paši kā iepriekšējā programmā.

5. CITI JAUTĀJUMI

• **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Plānošanas, uzraudzības un kontroles sistēma tiks pilnveidota un racionalizēta salīdzinājumā ar pašreizējo sistēmu. Pieredzi, kas gūta no vidusposma izvērtējuma, izmantos, lai nodrošinātu vienkāršošanu un nepārtrauktu pilnveidi.

Komisija 2014. gadā ieviesa izmaiņas programmas pārvaldībā saistībā ar daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam, lai skaidrāk noteiktu uzdevumus un pienākumus, kā arī lai atbalsta saņēmējiem paredzētu stingrākas plānošanas, uzraudzības un ziņošanas prasības. Atbilstoši šai pārskatītajai pārvaldības pieejai Lietuva ir iecēlusi programmas koordinatoru un finanšu koordinatoru (ministra vietnieks vai valsts sekretārs), kas ir atbildīgs par dezekspluatācijas programmas plānošanu, koordināciju un uzraudzību valsts līmenī. Ir izveidota komiteja ar uzraudzības un ziņošanas funkcijām, kuru vada Komisijas pārstāvis un programmas koordinators.

Nākamajā finansēšanas periodā dezekspluatācijas procesa daudzgadīgums tiks atspoguļota daudzgadu darba programmas un finansēšanas lēmuma pieņemšanā saskaņā ar ierosināto jauno Finanšu regulu. Šo plānošanas procesu noteikti saskaņos ar izvērtējuma posmiem (vidusposma novērtējums pēc četriem gadiem un galīgais novērtējums piektajā gadā pēc 2027. gada, kad ir paredzēts pabeigt darbības šajā jomā).

Šos izvērtējumus sagatavos saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma⁽¹⁰⁾ 22. un 23. pantu, ar ko šīs trīs iestādes ir apstiprinājušas, ka esošu tiesību aktu un politikas novērtējumiem ir jābūt turpmākās rīcības variantu ietekmes novērtējuma pamatā. Izvērtējumos vērtēs programmas praktisko ietekmi, pamatojoties uz programmas rādītājiem/mērķiem un detalizētu analīzi par to, kādā mērā programmu var uzskatīt par nozīmīgu, efektīvu, lietderīgu, tādu, kas nodrošina pietiekamu ES pievienoto vērtību, un ir saskaņota ar citiem ES politikas virzieniem. Novērtējumos ietvers gūto pieredzi, lai apzinātu jebkādas nepilnības/problēmas vai jebkādas iespējas papildus uzlabot darbības vai to rezultātus un palīdzēt optimizēt to izmantošanu/ietekmi.

Tiks saglabāta Eiropas Parlamenta un Padomes pašreizējā gada ziņojumu prakse.

Komisija plāno turpināt uzticēt programmas budžeta izpildi pēc pilāriem novērtētai īstenotājstruktūrai (netiešā pārvaldība), t. i., Lietuvas Valsts aģentūrai (CPMA). Turklāt Komisijas dienesti turpinās cieši uzraudzīt projekta īstenošanu, divreiz gadā veicot dokumentu pārbaudes un pārbaudes uz vietas, un papildināt parasto plānošanas, uzraudzības un kontroles ciklu ar tematiskām pārbaudēm, pamatojoties uz riska novērtējumu.

• **Konkrēto priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

Ierosinātā pamataкта 3. pantā ir noteikts programmas mērķis daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam. Konkrētais mērķis atspoguļo programmas mērķa divpusējību, kas, no vienas puses, nodrošina ES pievienoto vērtību, uzlabojot kodol drošību, un, no otras puses, vairo ES dalībvalsts zināšanas par kodolreaktoru dezekspluatācijas procesu.

Regulas 3., 6. un 7. pantā, kā arī pielikumā ir paredzēts satvars, kas nodrošina, lai ES finansējums būtu orientēts uz darbībām, kas patiešām palīdz sasniegt programmas mērķi. Ir

¹⁰ Iestāžu nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu, 2016. gada 13. aprīlis; OV L 123, 12.5.2016., 1.–14. lpp.

precizēts ES un Lietuvas kopīgo centienu ieguldījumu līmenis Ignalinas kodolelektrostacijas izņemšanā no ekspluatācijas. Regulas 7. pantā saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas Ieteikumu Nr. 3 un Nr. 4¹¹ ir noteikti gada griesti ES maksājumiem, proti, Savienības līdzfinansējuma maksimālā likme ir 80 %, aicinot attiecīgi Lietuvu būt gatavai izmantot valsts līdzekļus izņemšanas no ekspluatācijas segšanai un Komisiju – censties panākt valsts ieguldījuma palielināšanu. Šis noteikums un detalizētā izņemšanas no ekspluatācijas plāna izmaksu aplēses, kā noteikts Padomes Regulā (*Euratom*) Nr. 1369/2013, nosaka ES saistības pret Lietuvu saskaņā ar attiecīgo pievienošanās līgumu.

Regulas 8. pants paredz pašreizējās programmas būtisku vienkāršojumu, proti, daudzgadu darba programmu, un tas atspoguļo izņemšanas no ekspluatācijas programmu būtību. Lai gan daudzgadu pieeja ir pieņemta plānošanas līmenī, 4. panta 3. punktā ir paredzēta gada budžeta saistību iespēja, un ir saglabāta gada ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei gada prakse, kā aprakstīts 9. panta 4. punktā.

Regulas 10. pantā ir noteikts daudzgadu darba programmas pārskatīšanas process periodā, kas ir samērīgs programmai un nodrošina Komisijai atbilstīgu iespēju vajadzības gadījumā ieviest korektīvus pasākumus.

Regulas I pielikumā ir sīki aprakstīts programmas konkrētais mērķis. Regulas I pielikuma 1. tabula ir Komisijas atbilde uz Eiropas Revīzijas palātas Ieteikumu Nr. 6¹², ar kuru Komisija tika aicināta izmantot Savienības finansējumu vienīgi to darbinieku izmaksu segšanai, kuri pilnībā strādā pie izņemšanas no ekspluatācijas. Tabulā norādīts, ka Savienības finansējums tiek saglabāts būtiskām funkcijām, piemēram, drošībai, vienlaikus izmantojot līdzfinansēšanas shēmas, lai saskaņotu vietējo ieinteresēto personu intereses ar Savienības interesēm. Regulas II pielikumā ir noteikti konkrēti rādītāji, kas izmantojami, lai ziņotu par programmas virzību uz mērķu sasniegšanu demontāžas un dekontaminācijas, radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas un zināšanu izplatīšanas jomā.

¹¹ Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 22/2016, Ieteikums Nr. 3: “Principa “piesārņotājs maksā” ievērošana, palielinot valsts finansējumu 2014.–2020. gadam un pēc tam.” Visām trim dalībvalstīm būtu jāatzīst sava nozīme principa “piesārņotājs maksā” ievērošanas nodrošināšanā un jābūt gatavām gan pašreizējā finansēšanas periodā, gan arī pēc tam izmantot valsts līdzekļus, lai segtu izņemšanas no ekspluatācijas, kā arī galīgās apglabāšanas izmaksas. Ieteikums Nr. 4 – Valsts līdzfinansējuma palielināšana 2014.–2020. gada finansēšanas periodā. Komisijai būtu jācenšas palielināt valsts līdzfinansējumu 2014.–2020. gada finansēšanas periodā. Piemēram, Komisijas lēmumā tai būtu skaidri jānosaka “labi pamatoti izņēmumi” apstākļi, kādos ES, īstenojot kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmas, var pilnā apmērā finansēt projektus.

¹² Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 22/2016, Ieteikums Nr. 6: “ES finansējums tikai ekspluatācijas izbeigšanas izmaksu segšanai. Komisijai jāļauj ES finansējumu saskaņā ar kodoliekārtu ekspluatācijas izbeigšanas palīdzības programmām izmantot vienīgi to darbinieku izmaksu segšanai, kuri pilnībā strādā pie ekspluatācijas izbeigšanas.”

Priekšlikums

PADOMES REGULA,

**ar ko izveido kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmu
Ignalinas kodolelektrostacijai Lietuvā (Ignalinas programma) un atceļ Padomes
Regulu (ES) Nr. 1369/2013**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā 2003. gada Pievienošanās aktu un jo īpaši tam pievienoto Protokola Nr. 4 3. pantu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar 2003. gada Pievienošanās akta Protokolu Nr. 4 par Ignalinas kodolelektrostaciju⁽¹³⁾ Lietuva apņēma attiecīgi līdz 2004. gada 31. decembrim un 2009. gada 31. decembrim slēgt Ignalinas kodolelektrostācijas 1. un 2. bloku un pēc tam izbeigt šo bloku ekspluatāciju.
- (2) Atbilstoši Pievienošanās akta saistībām un ar Savienības atbalstu Lietuva ir slēgusi abus blokus attiecīgajos termiņos un panākusi būtisku virzību to izņemšanā no ekspluatācijas. Ir nepieciešams papildu darbs, lai turpinātu pazemināt radioloģiskā apdraudējuma līmeni. Pamatojoties uz pieejamajām aplēsēm, pēc 2020. gada šim nolūkam būs nepieciešami papildu finanšu resursi.
- (3) Šajā regulā ietvertajiem pasākumiem būtu jāatbilst piemērojamiem Savienības un valstu tiesību aktiem. Kodolelektrostācijas, uz ko attiecas šī regula, izņemšana no ekspluatācijas būtu jāveic atbilstoši tiesību aktiem par kodoldrošību, proti, Padomes Direktīvai 2009/71/Euratom⁽¹⁴⁾, un atkritumu apsaimniekošanu, proti, Padomes Direktīvai 2011/70/Euratom⁽¹⁵⁾. Galīgo atbildību par kodoldrošību un nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas drošību joprojām uzņemas Lietuva.
- (4) Protokolā Nr. 4 atzīts, ka Ignalinas kodolelektrostācijas un tās divu no bijušās Padomju Savienības pārņemto 1500 MW RBMK tipa reaktoru priekšlaicīga slēgšana un tai sekojošā ekspluatācijas izbeigšana ir bezprecedenta pasākums un rada Lietuvai ārkārtas finanšu slogu, kas nav samērojams ar valsts lielumu un ekonomisko stāvokli, un tajā norādīts, ka Savienības atbalstu Ignalinas programmas ietvaros nepārtraukti turpinās un pagarinās arī laikposmam pēc 2006. gada nākamo finanšu plānu ietvaros.
- (5) Šajā regulā ir noteikts Lietuvas Ignalinas kodolelektrostācijas kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmas (turpmāk — programma) finansējums, kas ir galvenā atsaucis summa Eiropas Parlamentam un Padomei gada budžeta procedūras

¹³ OV L 236, 23.9.2003., 944. lpp.

¹⁴ Padomes 2009. gada 25. jūnija Direktīva 2009/71/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru (OV L 172, 2.7.2009., 18. lpp.).

¹⁵ Padomes 2011. gada 19. jūlija Direktīva 2011/70/Euratom, ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai (OV L 199, 2.8.2011., 48. lpp.).

ietvaros 2013. gada 2. decembra Iestāžu nolīguma Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas Iestāžu nolīgumu par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību⁽¹⁶⁾ 17. punkta nozīmē.

- (6) Uz šo programmu attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2018/... [jaunā Finanšu regula]⁽¹⁷⁾ (turpmāk — Finanšu regula). Tajā paredzēti Savienības budžeta izpildes noteikumi, tostarp noteikumi par dotācijām, apbalvojumiem, iepirkumu, netiešo pārvaldību, finansiālu atbalstu, finanšu instrumentiem un budžeta garantijām.
- (7) Saskaņā ar Finanšu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013⁽¹⁸⁾, Padomes Regulu (*Euratom*, EK) Nr. 2988/95⁽¹⁹⁾, Regulu (*Euratom*, EK) Nr. 2185/96⁽²⁰⁾ un Regulu (ES) 2017/1939⁽²¹⁾ Savienības finanšu intereses ir jāaizsargā, īstenojot samērīgus pasākumus, tostarp pārkāpumu novēršanu, konstatēšanu un izmeklēšanu, zaudēto, nepareizi izmaksāto vai nepareizi izlietoto līdzekļu atgūšanu, un attiecīgā gadījumā piemērojot administratīvas sankcijas. Konkrēti, saskaņā ar Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 un Regulu (*Euratom*, EK) Nr. 2185/96 Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) var veikt izmeklēšanas, ieskaitot pārbaudes uz vietas un pārbaudes, lai noskaidrotu, vai ir notikusi krāpšana, korupcija vai cita nelikumīga darbība, kas skar Savienības finanšu intereses. Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) drīkst izmeklēt krāpšanu un citas nelikumīgas darbības, kas skar Savienības finanšu intereses, un saukt pie atbildības par šādām darbībām, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371⁽²²⁾. Saskaņā ar Finanšu regulu ikvienai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, ir pilnībā jāsadarbjas, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses, jāpiešķir vajadzīgās tiesības un piekļuve Komisijai, *OLAF*, *EPPO* un Eiropas Revīzijas palātai un jānodrošina, ka ikviena Savienības līdzekļu īstenošanā iesaistītā trešā persona piešķir līdzvērtīgas tiesības.
- (8) Regula neskar jebkādu turpmāku valsts atbalsta procedūru iznākumu, kas var tikt sāktas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu.
- (9) Šajā regulā paredzētais finansējums būtu jāorientē uz darbībām, ar ko īsteno izņemšanas no ekspluatācijas drošības mērķus, tomēr galīgā atbildība par kodoldrošību būtu jāuzņemas Lietuvai.
- (10) Programmai būtu jānodrošina arī programmas ietvaros gūto zināšanu izplatīšana visām dalībvalstīm, panākot koordināciju un sinerģiju ar pārējām attiecīgo Savienības dezekspluatācijas programmu darbībām Bulgārijā, Slovākijā un Komisijas Kopīgajā

¹⁶ OV L 123, 12.5.2016., 1.–14. lpp.

¹⁷ [pilns nosaukums; OV atsauce].

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. septembra Regula (ES, *Euratom*) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (*Euratom*) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

¹⁹ Padomes 1995. gada 18. decembra Regula (EK, *Euratom*) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.).

²⁰ Padomes 1996. gada 11. novembra Regula (*Euratom*, EK) Nr. 2185/96 par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienų finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2lpp.).

²¹ Padomes 2017. gada 12. oktobra Regula (ES) 2017/1939, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 5. jūlija Direktīva (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

pētniecības centrā, jo šādi pasākumi nodrošina vislielāko Savienības pievienoto vērtību.

- (11) Lai panāktu pēc iespējas lielāku efektivitāti, Ignalinas kodolelektrostacijas izņemšana no ekspluatācijas būtu jāveic, izmantojot labāko pieejamo tehnisko zinātību un pienācīgi ņemot vērā no ekspluatācijas izņemamo iekārtu specifiku un tehniskos parametrus, tādējādi ievērojot starptautisko paraugpraksi.
- (12) Dezekspluatācijas procesa norises efektīva uzraudzība un kontrole ir jānodrošina Komisijai un Lietuvai, lai finansējumam, kas piešķirts saskaņā ar šo regulu, garantētu lielāko Savienības pievienoto vērtību, lai gan galīgā atbildība par izņemšanu no ekspluatācijas arvien ir Lietuvai. Tas ietver progresa un rezultātu efektīvu novērtēšanu, kā arī korektīvu pasākumu piemērošanu vajadzības gadījumā.
- (13) Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu⁽²³⁾ 22. un 23. punktu šī programma ir jāizvērtē, pamatojoties uz informāciju, kas apkopota, piemērojot konkrētas uzraudzības prasības, bet vienlaikus izvairoties no pārmērīga regulējuma un administratīvajiem slogiem, jo īpaši dalībvalstīm. Atbilstīgā gadījumā šīs prasības var ietvert novērtējamus rādītājus, ko izmanto kā pamatu programmas praktiskās ietekmes novērtēšanai.
- (14) Vajadzētu būt iespējai pārskatīt programmai piešķirto apropriāciju summu, kā arī plānošanas periodu, pamatojoties uz vidusposma izvērtēšanas ziņojuma rezultātiem.
- (15) Saskaņā ar šo regulu līdzfinansētās darbības būtu jānosaka tā izņemšanas no ekspluatācijas plāna un tā pārskatīto redakciju (ja tādas ir) ietvaros, kuru Lietuva iesniegusi saskaņā ar Padomes Regulu Nr. 1369/2013⁽²⁵⁾. Šis plāns nosaka programmas darbības jomu, izņemšanas no ekspluatācijas beigu stāvokli un termiņu; tas ietver izņemšanas no ekspluatācijas darbības, saistīto grafiku, izmaksas un vajadzīgos cilvēkresursus. Attiecīgos gadījumos, sagatavojot darba programmas, Lietuvai būtu jāiesniedz Komisijai izskatīšanai plāna atjauninātas versijas.
- (16) Programma būtu jāīsteno, Savienībai un Lietuvai veicot kopīgu finansiālo ieguldījumu. Savienības līdzfinansējuma maksimālais apjoms būtu jānosaka saskaņā ar līdzfinansēšanas praksi atbilstīgi iepriekšējām programmām. Ņemot vērā salīdzināmu Savienības programmu praksi un Lietuvas ekonomikas nostiprināšanos, no Ignalinas izņemšanas no ekspluatācijas programmas sākuma līdz saskaņā ar šo regulu finansēto darbību īstenošanas beigām Savienības līdzfinansējuma likmei nevajadzētu pārsniegt 80 % no attiecināmām izmaksām. Pārējais līdzfinansējums būtu jānodrošina Lietuvai un avotiem, kas nav Eiropas Savienības budžets, jo īpaši starptautiskām finanšu iestādēm un citiem līdzekļu devējiem.
- (17) Tāpēc Regula (ES) Nr. 1369/2013⁽²⁴⁾ būtu jāatceļ.
- (18) Ir pienācīgi ņemts vērā Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 22/2016 par Savienības finanšu atbalstu kodoliekārtu izņemšanai no ekspluatācijas Bulgārijā, Lietuvā un Slovākijā, tās ieteikumi un Komisijas atbilde.
- (19) Uz programmu attiecas Lietuvas valsts programma saskaņā ar Padomes Direktīvu 2011/70/Euratom.

²³ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

²⁴ Padomes 2013. gada 13. decembra Regula (ES) Nr. 1369/2013 par Savienības atbalstu kodoliekārtu ekspluatācijas izbeigšanas palīdzības programmai Lietuvā (OV L 346, 20.12.2013., 7. lpp.).

- (20) Lai nodrošinātu vienotus šīs regulas 3. panta īstenošanas nosacījumus, Komisijai būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ⁽²⁵⁾.
- (21) Uz šo regulu attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtie horizontālie finanšu noteikumi, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 322. pantu. Šie noteikumi ir paredzēti Finanšu regulā, un, konkrēti, tie nosaka procedūru budžeta plānošanai un izpildei ar dotāciju, iepirkuma, apbalvojumu un netiešas pārvaldības starpniecību, kā arī paredz finanšu īstenotāju atbildības pārbaudes. Noteikumi, kas pieņemti, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 322. pantu, attiecas arī uz Savienības budžeta aizsardzību vispārēju nepilnību gadījumā saistībā ar tiesiskumu dalībvalstīs, jo tiesiskuma ievērošana ir būtisks priekšnoteikums pareizai finanšu pārvaldībai un efektīvam Savienības finansējumam.
- (22) Atspoguļojot ar klimata pārmaiņu saistīto problēmu risināšanas nozīmīgumu saskaņā ar Savienības apņemšanos īstenot Parīzes nolīgumu un Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus, šī programma palīdzēs integrēt klimata pasākumus Savienības politikas virzienos un sasniegt vispārējo mērķi, proti, ka 25 % no Savienības budžeta izdevumiem ir saistīti ar atbalstu klimata mērķiem. Attiecīgās darbības noteiks programmas sagatavošanas un īstenošanas laikā un tās pārvērtēs vidusposma izvērtējuma kontekstā.
- (23) Finansējuma veidi un īstenošanas metodes saskaņā ar šo regulu būtu jāizvēlas, pamatojoties uz šo veidu un metožu spēju sasniegt darbību konkrētos mērķus un gūt rezultātus, jo īpaši ņemot vērā kontroles izmaksas, administratīvo slogu un paredzamo neatbildības risku. Šajā saistībā būtu jāapsver vienreizēji maksājumi, vienotas likmes un vienības izmaksas, kā arī ar izmaksām nesaistīts finansējums, kā minēts Finanšu regulas 125. panta 1. punktā.

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

.. pants

Priekšmets

Ar šo regulu izveido kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmu Ignalīnas kodolelektrostacijai Lietuvā (turpmāk — programma).

Tajā ir noteikti programmas mērķi, budžets 2021.–2027. gada periodam, Savienības finansējuma veidi un noteikumi šāda finansējuma piešķiršanai.

.. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

²⁵ Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- (1) “izņemšana no ekspluatācijas” ir administratīvie un tehniskie pasākumi, kurus īsteno, lai būtu iespējama dažu vai visu regulatīvo kontroles pasākumu atcelšana attiecībā uz kodoliekārtu, un kuru mērķis ir nodrošināt sabiedrības un vides aizsardzību ilgtermiņā, ietverot atlikuma radionuklīdu līmeņa samazināšanu materiālos un iekārtas teritorijā;
- (2) “izņemšanas no ekspluatācijas plāns” ir dokuments, kurā ir iekļauta sīka informācija par ierosināto izņemšanu no ekspluatācijas un kurš ietver izvēlēto izņemšanas no ekspluatācijas stratēģiju; izņemšanas no ekspluatācijas darbību grafiku, veidu un secību; atkritumu apsaimniekošanā izmantoto stratēģiju, tostarp atļauju; ierosināto beigu stāvokli; izņemšanas no ekspluatācijas rezultātā radušos atkritumu uzglabāšanu un apglabāšanu; izņemšanas no ekspluatācijas grafiku; izņemšanas no ekspluatācijas izmaksu aplēses; un mērķus, plānotos rezultātus, atskaites punktus, mērķa datumus, kā arī atbilstīgos galvenos darbības rādītājus, tostarp uz iegūto vērtību balstītos rādītājus. Plānu izstrādā kodoliekārtas licenciāts, un to atspoguļo programmas daudzgadu darba programmās.

.. pants

Programmas mērķi

1. Programmas vispārējais mērķis ir palīdzēt Lietuvai īstenot Ignalinas kodolelektrostacijas izņemšanu no ekspluatācijas, īpaši pievēršoties radioloģiskās drošības uzdevumiem izņemšanas no ekspluatācijas laikā, vienlaikus nodrošinot saistībā ar kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas iegūto zināšanu plašu izplatīšanu visām ES dalībvalstīm.
2. Programmas konkrētais mērķis ir demontēt un dekontaminēt Ignalinas iekārtas un reaktoru šahtas saskaņā ar izņemšanas no ekspluatācijas plānu, turpināt droši apsaimniekot izņemšanas no ekspluatācijas laikā un iepriekš radušos atkritumus, kā arī izplatīt iegūtās zināšanas ES ieinteresētajām personām.
3. Konkrētais mērķis ir sīki aprakstīts I pielikumā. Komisija ar īstenošanas aktiem var grozīt I pielikumu atbilstīgi 12. panta 2. punktā minētajai pārbaudes procedūrai.

.. pants

Budžets

1. Finansējums, kas paredzēts šīs programmas īstenošanai laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam, ir 552 000 000 EUR pašreizējās cenās.
2. Panta 1. punktā minēto summu drīkst izmantot izdevumu segšanai saistībā ar tehnisko un administratīvo palīdzību attiecībā uz programmas īstenošanu, piemēram, sagatavošanas, uzraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas darbībām, tostarp korporatīvām informācijas tehnoloģiju sistēmām.
3. Budžeta saistības darbībām, kuras ilgst vairāk par vienu gadu, drīkst sadalīt pa vairākiem gadiem ikgadējos maksājumos.

.. pants

Finansējuma īstenošana un veidi

1. Programmu īsteno ar tiešo pārvaldību, kā noteikts Finanšu regulā, vai netiešo pārvaldību, izmantojot struktūras, kas minētas Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā.
2. Programmas ietvaros finansējumu var nodrošināt jebkurā no Finanšu regulā noteiktajiem veidiem.

II NODAĻA

ATTIECINĀMĪBA

.. pants

Atbalsttiesīgās darbības

Uz finansējumu var pretendēt vienīgi darbības, ar kurām īsteno 3. pantā un pielikumā minētos mērķus.

.. pants

Līdzfinansējuma likmes

Kopējā maksimālā saskaņā ar programmu piemērojamā Savienības līdzfinansējuma likme nepārsniedz 80 %. Pārējo finansējumu nodrošina Lietuva un papildu avoti, kas nav Savienības budžets.

III NODAĻA

PLĀNOŠANA, UZRAUDZĪBA, IZVĒRTĒŠANA UN KONTROLE

.. pants

Darba programma

1. Programmu īsteno ar Finanšu regulas 110. pantā minēto daudzgadu darba programmu.
2. Daudzgadu darba programmā atspoguļo izņemšanas no ekspluatācijas plānu, ko izmanto kā bāzes nosacījumu programmas uzraudzīšanai un izvērtēšanai.

.. pants

Uzraudzība un ziņošana

1. Rādītāji, kas nepieciešami, lai ziņotu par programmas virzību 3. pantā noteikto mērķu sasniegšanai, ir noteikti II pielikumā.

2. Darbības rezultātu paziņošanas sistēma nodrošina to, ka dati, kas vajadzīgi programmas īstenošanas un rezultātu pārraudzībai, tiek apkopoti efektīvi, lietderīgi un savlaicīgi. Šajā saistībā Savienības finansējuma saņēmējiem un (attiecīgā gadījumā) dalībvalstīm piemēro samērīgas ziņošanas prasības.
3. Katra gada beigās Komisija izstrādā progresa ziņojumu par iepriekšējos gados veiktā darba īstenošanu un iesniedz to Eiropas Parlamentam un Padomei.

.. pants

Izvērtēšana

1. Izvērtēšanas veic laikus, lai rezultātus varētu ņemt vērā lēmumu pieņemšanas procesā.
2. Programmas vidusposma izvērtējumu veic, kad ir pieejams pietiekami daudz informācijas par programmas īstenošanu, bet ne vēlāk kā pēc četriem gadiem pēc 1. pantā minētā perioda sākuma. Vidusposma izvērtējumā izskata arī vajadzību grozīt 8. pantā minēto daudzgadu darba programmu.
3. Programmas īstenošanas beigās, bet ne vēlāk kā piecus gadus pēc 1. pantā norādītā termiņa beigām, Komisija veic programmas galīgo izvērtēšanu.
4. Komisija izvērtējumu secinājumus un savus novērojumus dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei.

.. pants

Revīzijas

Saskaņā ar Finanšu regulas 127. pantu vispārēja ticamības apliecinājuma pamatā ir personu vai subjektu, tostarp tādu, kas nav Savienības iestāžu vai struktūru pilnvarotās personas vai subjekti, veiktas revīzijas par Savienības finansējuma izmantošanu.

.. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz komiteja. Šī komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
 2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
- Ja komitejas atzinumu plānots saņemt rakstiskā procedūrā, minēto procedūru izbeidz bez rezultāta, ja atzinuma sniegšanai noteiktajā termiņā tā nolemj komitejas priekšsēdētājs vai ja to pieprasa komitejas locekļi ar vienkāršu balsu vairākumu.

IV NODAĻA
PĀREJAS UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

.. pants

Informācija, komunikācija un publicitāte

1. Savienības finansējuma saņēmēji atzīst Savienības finansējuma izcelsmi un nodrošina tā redzamību (jo īpaši darbību un to rezultātu popularizēšanā), sniedzot dažādām auditorijām, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, lietderīga un samērīga.
2. Saistībā ar programmu, tās darbībām un rezultātiem Komisija rīko informācijas un komunikācijas pasākumus. Programmai piešķirtie finanšu resursi veicina arī Savienības politisko prioritāšu korporatīvo komunikāciju, ciktāl šīs prioritātes saistītas ar 3. pantā minētajiem mērķiem.

.. pants

Atcelšana

Regulu (ES) Nr. 1369/2013 atceļ.

.. pants

Pārejas noteikumi

1. Šī regula neskar darbību turpināšanu vai izmaiņas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 1369/2013, ko turpina piemērot attiecīgajām darbībām līdz to slēgšanai.
2. Ar programmas finansējumu drīkst segt arī tādus tehniskā un administratīvā atbalsta izdevumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu pāreju starp programmu un pasākumiem, kuri iepriekš pieņemti ar Regulu Nr. 1369/2013.
3. Lai varētu pārvaldīt darbības, kuras līdz 2027. gada 31. decembrim nebūs pabeigtas, 4. panta 2. punktā paredzēto izmaksu segšanai budžetā vajadzības gadījumā var iekļaut apropriācijas arī pēc 2027. gada.

.. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.
Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

- 1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums
- 1.2. Attiecīgās politikas jomas ABM/ABB struktūrā
- 1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība
- 1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums
- 1.5. Ilgums un finansiālā ietekme
- 1.6. Paredzētais(-ie) pārvaldības veids(-i)

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

- 2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi
- 2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma
- 2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

- 3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas
- 3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem
 - 3.2.1. *Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem*
 - 3.2.3. *Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām*
 - 3.2.5. *Trešo personu iemaksas*
- 3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Padomes Regula, ar ko izveido kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmu Ignalinas kodolelektrostacijai Lietuvā laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam

1.2. Attiecīgās politikas jomas (*programmu kopums*)

Kodoldrošība

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

☐ jaunu darbību

☐ jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu/sagatavošanas darbību⁽²⁶⁾

☒ esošas darbības pagarināšanu

☐ vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārveidošanu citā/jaunā darbībā

1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.4.1. Īstermiņa vai ilgtermiņa vajadzības, ietverot sīki izstrādātu grafiku iniciatīvas īstenošanas izvēšanai

Ignalinas programma īsteno prasības, kas noteiktas tās juridiskajā pamatā (t. i., Lietuvas pievienošanās līgumā un jo īpaši Protokolā Nr. 4 un 2003. gada Pievienošanās akta 56. pantā).

1.4.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka efektivitāte vai papildināmība). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības ieviešanas rezultātā un papildina to vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Lai pievienotos ES, Lietuva apņēmas slēgt un pēc tam izņemt no ekspluatācijas Ignalinas kodolelektrostācijas Černobiļas tipa kodolreaktorus. Solidarizējoties ar Lietuvu, Eiropas Savienība Lietuvas pievienošanās līgumā apņēmas sniegt finansiālu atbalstu Ignalinas kodolelektrostācijas izņemšanai no ekspluatācijas.

Izņemšanas no ekspluatācijas darbības tiek īstenotas, un tās ir paredzēts pabeigt 2038. gadā. Savienības interesēs ir turpināt sniegt finansiālo atbalstu izņemšanai no ekspluatācijas, palīdzot arī nodrošināt šo darbību maksimāli augstu drošības līmeni. Programma sniedz ievērojamu un ilgstošu atbalstu darba ņēmēju un plašākas sabiedrības veselībai, nepieļaujot vides degradāciju un nodrošinot reālu virzību kodoldrošības un drošuma jomā.

1.4.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Ir veikts kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmas (NDAP) vidusposma izvērtējums. Vidusposma izvērtējumā izskatīja un novērtēja resursu izmantošanas rezultātus, ietekmi, lietderību un Savienības pievienoto vērtību.

²⁶

Kā minēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

Vidusposma izvērtējuma vajadzībām Komisija apkopojā attiecīgo informāciju un datus, plaši iesaistot svarīgākās ieinteresētās personas (t. i., ministrijas, īstenotājstruktūras, dezekspluatācijas operatorus, *NDAP* komitejas locekļus).

NDAP vidusposma izvērtējuma secinājumus var rezumēt, kā izklāstīts turpmāk.

Saskaņotība ar ES politikas virzieniem. ES atbalsts nodrošina, ka Lietuvā tiek netraucēti īstenota aktuālā demontāžas stratēģija un ka nākamajām paaudzēm netiek nodots nekāds neatbilstīgs slogs, kā arī vienlaikus šis atbalsts vēsturisku apsvērumu dēļ ļauj daļēji atkāpties no dalībvalsts galīgā pienākuma nodrošināt pietiekamus finanšu resursus kodolreaktoru izņemšanai no ekspluatācijas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai. Lietuva 2013. gadā ieviesa grozījumus Ignalinas kodolelektrostacijas izņemšanas no ekspluatācijas plānā, gatavojoties DFS 2014.–2020. gadam, proti, programmas beigu datums tika atlikts par deviņiem gadiem – no 2029. līdz 2038. gadam.

Progress. Lietuva ir efektīvi un lietderīgi turpinājusi īstenot abu kodolreaktoru ar grafitā palēninātāju izņemšanu no ekspluatācijas saskaņā ar atrunātajiem bāzes nosacījumiem (t. i., izņemšanas no ekspluatācijas plānu).

Drošība. Savienības finansējuma rezultātā šīs DFS ietvaros kodolelektrostacijas teritorijā tiks būtiski paaugstināts drošības līmenis.

Finansiālais tvērums. Finansējuma deficīts pēc 2020. gada Ignalinas programmai ir aptuveni 1331 miljons EUR.

Valsts ieguldījums. Valsts ieguldījuma sasniegtais līmenis, šķiet, ir piemērots, lai saglabātu pienācīgu lietderību; tomēr juridiskajā pamatā nav noteikts līdzfinansējums, kas rada neskaidrības, kuras ir jānovērš. Turklāt analīze parādīja, ka valsts ieguldījuma palielināšana ir vajadzīga, taču nav pietiekams nosacījums, lai radītu atbilstīgus stimulus savlaicīgai un efektīvai izņemšanai no ekspluatācijas. Šajā saistībā lielāka ietekme būtu risku (izmaksu pārsniegumu, kavējumu) tiešai nodošanai Lietuvai. Šī prakse ierobežotā mērā jau pēc iespējas ir ieviesta pašreizējās DFS ietvaros.

Pārvaldība. Pārvaldības struktūra ir nodrošinājusi Ignalinas programmas efektīvu un lietderīgu īstenošanu un ir kompensējusi minētās neskaidrības saistībā ar valsts ieguldījuma aspektiem.

Mērķi. Finansējums pēc 2020. gada ir jākoncentrē uz tiešiem drošības mērķiem, ko uzrauga ar īpašiem rezultātu rādītājiem.

Iegūtās zināšanas. Visbeidzot, pieredze, kas līdz šim iegūta no projektiem, kuri Lietuvā īstenoti Ignalinas programmas ietvaros, kā arī Bulgārijā Kozlodujas programmas ietvaros un Slovākijā — Bohunices programmas ietvaros, ES nodrošina stabilu zināšanu bāzi pašreizējo un turpmāku izņemšanas no ekspluatācijas darbību īstenošanai. Šīs ES līdzfinansētās programmas varētu kļūt par būtisku atsauci ar pārvaldību saistītiem jautājumiem un tādai pārvaldības praksei kā izmaksu aplēšu metodika vai plānošana, kā arī pastāvošajiem tehnoloģiskajiem uzdevumiem, piemēram, saistībā ar reaktoru ar grafitā palēninātāju demontāžu un nozīmīgu daudzumu apstarota grafitā turpmāku apsaimniekošanu.

1.4.4. *Saderība un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem*

Visaginas reģionā var izmantot citus pieejamos ES instrumentus, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un

Kohēzijas fondu, papildinot Ignalinas programmu. Piemēram, šie fondi varētu atbalstīt pasākumus, ar kuriem varētu papildināt saistīto sociālo un ekonomisko pāreju, tostarp arī energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu enerģijas pasākumus, kā arī konkrētas citas darbības, kas nav saistītas ar radiācijas drošības procesiem. Tādējādi šie fondi var nodrošināt papildu darbības reģionā un izmantot vietējā līmenī pieejamās zināšanas, lai ievērojami sekmētu darbavietu radīšanu, ilgtspējīgu izaugsmi un inovācijas. Līdzīgas sinerģijas iespējas varētu aplūko saistībā ar 9. pamatprogrammu un/vai *Euratom* pētniecības un mācību programmu tādās jomās kā tehnoloģiju izstrāde un testēšana, kā arī apmācība un izglītība.

1.5. Ilgums un finansiālā ietekme

☒ ierobežota ilguma

- ☒ darbības laiks no 2021. līdz 2027. gadam
- ☒ Finansiālā ietekme: 2021.–2027. g. attiecībā uz saistību apropriācijām

☐ Beztermiņa

- Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG.,
- pēc kura turpinās normāla darbība.

1.6. Paredzētais(-ie) pārvaldības veids(-i)²⁷

☐ Komisijas īstenota tieša pārvaldība,

- ☐ ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;
- ☐ ko veic izpildaģentūras.

☐ Dalīta pārvaldība kopā ar dalībvalstīm

☒ Netieša pārvaldība, budžeta īstenošanas uzdevumus uzticot:

- ☐ trešām valstīm vai to ieceltām struktūrām;
- ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);
- ☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam;
- ☐ Finanšu regulas 208. un 209. pantā minētajām struktūrām;
- ☒ publisko tiesību subjektiem;
- ☐ struktūrām, uz kurām attiecas privāttiesības un kuras veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja darbību, ja vien tās nodrošina pietiekamas finanšu garantijas;
- ☐ struktūrām, kuru darbību reglamentē dalībvalsts privāttiesības, kurām ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuras sniedz pienācīgas finanšu garantijas;
- ☐ personām, kurām ir uzticēts veikt īpašas darbības KĀDP jomā saskaņā ar LES V sadaļu un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.
- *Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā "Piezīmes".*

Piezīmes

Pēc pīlāriem novērtētā Ignalinas programmas īstenoājstruktūra Lietuvā — Centrālā programmas pārvaldības aģentūra (CPMA) — turpinās strādāt kā īstenoājstruktūra DFS 2021.–2027. gadam ietvaros.

²⁷

Sīkāka informācija par pārvaldības veidiem un atsaucies uz Finanšu regulu ir atrodamas *BudgWeb* tīmekļa vietnē:

<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt periodiskumu un nosacījumus.

Ignalinas programmas īstenošanu uzrauga Komisija, izmantojot deleģēšanas nolīgumu ar īstenotājstruktūru (CPMA), kura ir pēc pilāriem novērtēta, un veicot dokumentu pārbaudes. Periodiski, un pamatojoties uz risku novērtējumu, Komisija veic neatkarīgas tematiskās pārbaudes.

Lai uzraudzītu faktisko progresu un rezultātus, izmanto arī iegūtās vērtības pārvaldības rīku.

Lietuva ir iesaistīta uzraudzības pasākumos saistībā ar tās dalību uzraudzības komitejā, ko kopīgi vada Komisijas pārstāvis un programmas koordinators (Lietuvas Republikas enerģētikas ministra vietnieks). Viens no uzraudzības komitejas svarīgākajiem uzdevumiem ir pusgada uzraudzības ziņojumu izskatīšana un apstiprināšana.

Komisijas amatpersonas divreiz gadā veic pārbaudes uz vietas, lai pārliecinātos par faktisko progresu.

Ne vēlāk kā 2024. gadā tiks veikts vidusposma izvērtējums.

Ne vēlāk kā 2032. gadā — galīgais izvērtējums.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. *Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma īstenošanas mehānismu, maksājumu kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums*

Kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības programmas (NDAP) vidusposma izvērtējuma rezultātā ir apstiprinājies, ka pašreizējā struktūra nodrošina programmu efektīvu un lietderīgu īstenošanu. Sekmes galvenokārt nosaka tādi faktori kā skaidri uzdevumi un pienākumi, kā arī nostiprināts uzraudzības satvars.

2.2.2. *Informācija par noteiktajiem riskiem un to mazināšanas nolūkā izveidotajām iekšējās kontroles sistēmām*

Ar programmu īstenošanu saistītie riski tiek uzraudzīti ar dokumentu pārbaudēm, pusgada uzraudzības apmeklējumiem uz vietas un iegūtās vērtības pārvaldību, kas ļauj agrīni atklāt kavējumus un izmaksu pārsniegumu. Pēc tam riskus novērtē saskaņā ar procedūru, kurā piemēro kvantitatīvu pieeju. Risku reģistru un saistītās darbības pārskata un atzīmē vismaz divreiz gadā. Galvenos projektu īstenošanas riskus paralēli uzrauga īstenotājstruktūru un atbalsta saņēmēju esošajās risku pārvaldības sistēmās.

Risku pārskatīšana sniedz informāciju, kas vajadzīga, lai izstrādātu uz risku balstītu uzraudzības un kontroles pieeju, ietverot ziņošanas prasības atjaunināšanu, lai pievērstos riska jomām, nosakot uzraudzības apmeklējumu prioritātes un veicot papildu tematiskās pārbaudes.

Programmas pārvaldības līmenī galvenais apzinātais risks ir iespējamība, ka valsts ieguldījums programmas finansējumā varētu neatbilst augstākam mērķa līmenim attiecībā pret pašreizējo līmeni. Tādēļ pamataktā ir jāietver atbilstīgi noteiktas līdzfinansējuma likmes un nostiprināts kontroles satvars, lai nodrošinātu valsts ieguldījuma pieejamību.

2.2.3. *Kontroles pasākumu izmaksu lietderības aplēse un pamatojums (“kontroles izmaksu un attiecīgo pārvaldīto fondu līdzekļu vērtības attiecība”) un paredzamo kļūdu riska līmeņu novērtējums (maksājumu veikšanas un slēgšanas posmā)*

Pamatojoties uz aktuālākajiem galvenajiem rādītājiem un kontroles rezultātiem, ENER ĢD ir novērtējis kontroles sistēmas rentabilitāti un lietderību un nonācis pie pozitīva secinājuma attiecībā uz 2017. gadu. Līdzīgus nosacījumus paredzēs nākamajā DFS.

Izmaksu lietderības rādītājs ņem vērā dažādu subjektu Komisijas līmeņa izmaksas par pārraudzību (ietverot darbinieku darba laiku, kas paredzēts šiem uzdevumiem, un — attiecīgā gadījumā — konkrētus līgumus, kuri tieši saistīti ar pārraudzības uzdevumiem).

Aplēstais konsolidētais izmaksu lietderības rādītājs (t. i., visiem norīkotajiem subjektiem kopā) 2017. gadā kopumā saglabājās stabils.

Novērotās kodoliekārtu izņemšanas no ekspluatācijas palīdzības struktūru (ERAB, CPMA) kontroles izmaksu izmaiņas atspoguļo pakāpenisko pāreju uz valsts īstenošanas kanāliem Lietuvā un izrietošo programmas pārraudzības un uzraudzības līmeņa paaugstināšanos.

Aplēsēs par 2016. un iepriekšējiem gadiem bija ietvertas NDAP norīkotajiem subjektiem izmaksātās maksas. Šīs maksas tagad ir ietvertas subjekta līmeņa izmaksās, kā norādīts turpmāk, bet konsekvences nolūkā ir arī ņemtas vērā kontroles izmaksu attiecības aprēķinā.

Subjekts	Komisijas līmeņa kontroles izmaksas	Kontrolētā summa
ERAB	0,32 miljoni EUR (+ izmaksātās maksas 2,14 miljonu EUR apmērā)	239,8 miljoni EUR
CPMA	0,23 miljoni EUR (+ izmaksātās maksas 1,24 miljonu EUR apmērā)	87,44 miljoni EUR

Attiecībā uz paredzamo kļūdu riska līmeni tās tiek lēstas 0,5 % apmērā. ENER ĢD 2017. gadā veica tematisku pārbaudi attiecībā uz īstenotājstruktūru iepirkuma procedūrām; rezultāti bija pozitīvi.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus.

ENER ĢD ir izstrādājis un īsteno savu krāpšanas novēršanas stratēģiju kopš 2013. gada novembra atbilstīgi OLAF metodikas vadlīnijām. Stratēģija vēlāk tika atjaunināta, proti, 2015. gada oktobrī (aptverot 2016. un 2017. gadu) un 2017. gada decembrī (aptverot 2018. un 2019. gadu). Stratēģija atbilst pārskatītajai iekšējās kontroles sistēmai (C(2017) 23730). ENER ĢD ir apņēmies atjaunināt krāpšanas novēršanas stratēģiju reizi divos gados.

Pašreizējā stratēģija balstās uz krāpšanas risku iespējamības analīzi, lai apzinātu tieši ar ENER ĢD saistītos krāpšanas riskus un tos izprastu plašākā kontekstā. Šajā novērtējumā secināja, ka ENER ĢD ir pakļauts tikai mēreniem vai zema līmeņa riskiem saistībā ar krāpšanu, t. i., netika atklāti nekādi būtiski vai kritiski riski.

Kontroles pasākumu mērķis bija nodrošināt darījumu likumību un pareizību; tos papildina rīcības plāns, kas pievienots stratēģijai.

Šis rīcības plāns jo īpaši nodrošina, ka:

ir ieviesti iekšējie noteikumi aizdomu par krāpšanu izskatīšanai un paziņošanai;

starp nodaļām un funkcijām ir skaidri sadalīti krāpšanas novēršanas darbību pienākumi;

potenciālie krāpšanas riski tiek izskatīti pārvaldības plāna gada risku novērtējuma sadaļā;

ĢD regulāri apmeklē krāpšanas novēršanas un atklāšanas tīkla un krāpšanas un pārkāpumu komitejas sanāksmes, kā arī uztur saziņu ar citiem ĢD un dienestiem;

saskaņā ar pētniecības jomas kopīgo rīcības plānu tiek nodrošināta vietējā krāpšanas novēršanas korespondenta funkcija;

ir nodrošināts atbilstīgs sadarbības līmenis ar *OLAF*.

Iepriekšējais krāpšanas novēršanas rīcības plāns 2017. gadam tika īstenots sekmīgi. ENER ĢD nākamajās krāpšanas novēršanas stratēģijās ir atzīta darbinieku informētības un attiecību ar īstenotājstruktūrām nozīme, kā arī tas, cik svarīgi ir pilnveidot satvaru sadarbībai starp *OLAF* un Komisiju un starp ENER ĢD un citiem pētniecības jomas ĢD. Stratēģijas īstenošanu uzrauga un vismaz divreiz gadā par to ziņo ENER ĢD vadībai.

Rādītāji, kas attiecas uz stratēģijas uzturēšanu un atjaunināšanu, uz ziņošanas vadībai regularitāti un uz darbinieku informētības vairošanu, parāda ne tikai to, ka stratēģija ir efektīvs instruments krāpšanas novēršanai un atklāšanai, bet ka pastāvīgi ir jāīsteno papildu centieni saistībā ar darbinieku informētību. 2016.–2017. gada laikposmā tika izstrādāta informētības vairošanas pasākumu programma ar pielāgotām iniciatīvām saistībā ar ENER ĢD pamatdarbībām un politikas mērķiem. Iniciatīvas 2017. gadā bija orientētas uz konkrētām sanāksmēm un neaizsargātības novērtējuma semināriem. Krāpšanas novēršana arī tika regulāri apspriesta iekšējā kontroles apkārtrakstā. Īpašā iekštīkla lapā bija pieejams informācijas kopums.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Ierosinātās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un jaunas budžeta izdevumu pozīcijas

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksa			
	Nr. 1 “Kodoliekārtu izņemšana no ekspluatācijas (Lietuva)”	Dif./nedif. 28	no EBTA valstīm ²⁹	no kandidātvalstīm ³⁰	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē.
5	Ignalinas programma [12.03]	Dif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

²⁸ Dif. = diferencētās apropriācijas / Nedif. = nediferencētās apropriācijas.

²⁹ EBTA: Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

³⁰ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem

3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem³¹

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	5	“Kodoliekārtu izņemšana no ekspluatācijas (Lietuva)”
--	----------	--

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Pēc 2027. gada	KOPĀ
Darbības apropriācijas	Saistības	(1)	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80,100	82,400	-	552,000
	Maksājumi	(2)	-	-	-	-	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000
Administratīvās apropriācijas, ko finansē no programmas piešķirumiem ³²	Saistības = Maksājumi	(3)									
KOPĀ — programmas finansējuma apropriācijas	Saistības	=1+3	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80,100	82,400	-	552,000
	Maksājumi	=2+3	-	-	-	-	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000

³¹ Kopsavilkums var nesaskanēt noapaļošanas dēļ.

³² Tehniskā un/vai administratīvā palīdzība un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās “BA” pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	“Administratīvie izdevumi”
---	----------	-----------------------------------

Šī sadaļa jāaizpilda, izmantojot “administratīvos budžeta datus”, ko pirmo reizi ietvers pielikumā tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatam (iekšējo noteikumu V pielikums), kurš ir augšupielādēts *DECIDE* dienestu apspriešanās vajadzībām.

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pēc 2027. g ada</i>	KOPĀ
Cilvēkresursi		0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429		3,003
Pārējie administratīvie izdevumi		0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065		0,455
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas		0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494		3,458

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pēc 2027. g ada</i>	KOPĀ
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas visu IZDEVUMU KATEGORIJU apropriācijas	Saistības	72,994	71,894	78,794	84,094	84,194	80,594	82,894	0	555,458
	Maksājumi	0,494	0,494	0,494	0,494	90,494	90,494	90,494	282,000	555,458

3.2.2. Paredzamās ietekmes uz administratīvajām apropriācijām kopsavilkums

- ☐ Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot administratīvās apropriācijas
- ☒ Priekšlikums/iniciatīva paredz izmantot administratīvās apropriācijas šādi:

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
------	------	------	------	------	------	------	------	------

Daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJA								
Cilvēkresursi	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	3,003
Pārējie administratīvie izdevumi	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,455
Daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS starpsumma	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458

Ārpus daudzgadu finanšu shēmas³³ 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi								
Citi administratīvie izdevumi								
Starpsumma ārpus daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS								

KOPĀ	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458
-------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Vajadzīgās administratīvās apropriācijas tiks nodrošinātas no ĢD apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas attiecīgajā ģenerāldirektorātā, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

³³ Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās "BA" pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.2.2.1. Paredzamās vajadzības pēc cilvēkresursiem

- ☐ Priekšlikums/iniciatīva neparedz cilvēkresursu izmantošanu
- ☒ Priekšlikums/iniciatīva paredz cilvēkresursu izmantošanu šādā veidā:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)							
Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības	3	3	3	3	3	3	3
Delegācijas							
Pētniecība							
• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu – FTE) - AC, AL, END, INT un JED ³⁴							
7. kategorija							
Finansēts no daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	- galvenajā mītnē						
	- delegācijās						
Finansēts no programmas finansējuma ³⁵	- galvenajā mītnē						
	- delegācijās						
Pētniecība							
Cits (konkretizēt)							
KOPĀ	3	3	3	3	3	3	3

Veicamo uzdevumu apraksts

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	
Ārštata darbinieki	

Vajadzības pēc cilvēkresursiem tiks nodrošinātas, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ģenerāldirektorātā, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

³⁴ AC = līgumdarbinieki; LA = vietējie darbinieki, END = norīkoti valsts eksperti; INT = aģentūras darbinieki; JPD = jaunākie profesionāli delegācijās.

³⁵ Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām “BA” pozīcijām).

3.2.3. Trešo personu iemaksas

- ☒ neparedz trešo personu līdzfinansējumu
- ☐ paredz trešo personu līdzfinansējumu, kā noteikts turpmāk:

Aropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Norādīt līdzfinansējuma struktūru								
KOPĀ — līdzfinansējuma aropriācijas								

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

- ☒ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.
- ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
 - ☐ pašu resursus
 - ☐ citus ienākumus

lūdzu, norādiet, ja ienākumi ir attiecināti uz izdevumu pozīcijām ☐

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ³⁶						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
..... pants							

Attiecībā uz īpaši novirzāmiem ieņēmumiem norādīt attiecīgo(-ās) izdevumu pozīciju(-as).

Citas piezīmes (piemēram, ietekmes uz ienākumiem aprēķināšanas metode/formula vai jebkāda cita informācija).

—

³⁶ Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.